

Cvetični dan v Ljubljani.

24. septembra t. l. se vrši v Ljubljani cvetični dan. Vedno večje pomanjkanje med slovenskim visokošolskim dijaštvom na eni — in vedno manjši dohodki dijaških podpornih društev, ki niti oddale več ne morejo odpo- moči naraščajoči dijaški bedi na drugi strani so rodile v „Organizaciji svobodomiselnega narodno-naprednega dijaštva“ sklep, prirediti v Ljubljani pod častnim pokroviteljstvom pred- sednika „Radogoj“, ravnatelja gospoda Ivana Hribarja, cvetični dan v korist dijaškega pod- pornega društva „Radogoj“ v Ljubljani. Lju- beznivo in poštreno sodelovanje ljubljanskih narodnih dam, ki so se odbrale v poseben odbor za cvetični dan v Ljubljani pod načelstvom gospe Franje dr. Tavčarjeve garantuje za lep uspeh te dobrodelne, človeko- ljubne prireditve. Svoje sodelovanje pri tej pri- reditvi je z akademske strani obljubilo tudi akadem. fer. društvo „Prosveta“. — Ker ob- stoji cvetični dan v tem, da gospe in gospi- dične prodajajo po vseh mestnih ulicah, ka- varnah in restavrantih cvetice, katerih izkupiček gre „Radogoj“, prosi odbor za cvetični dan v Ljubljani, da Slovenke po vsej naši domo- vini zbirajo sveže cvetice ali pa delajo lične umetne astre in jih 23. septembra pošljejo v Ljubljano za cvetični dan na naslov gospe Amalije Widrove, Šelenburgova ulica 3. Lepo bi tudi bilo, če bi rodoljubne Slovenke tudi oddrugod prišle v Ljubljano 24. t. m. osebno sodelovat k cvetičnemu dnevu. Naj bi smatrala vsaka Slovenka za svojo narodno in rodoljubno dolžnost, po svojih močeh pripomoči k lepemu izidu cvetičnega dneva.

Kako je s petletninami na Goriškem.

Tovariš y ni zadovoljen s koncem mo- jega dopisa v eni prejšnjih števil tega cenje- nega lista, ker sem zapisal, da ne morem od- govoriti na apostrofiranje delovanja učiteljskih zastopnikov v zadevi petletnin. Konstatujem, da ni sam, ampak so še drugi, ki so me pri- vatno vprašali, kaj mislim. Tudi jaz sem ne- zadovoljen, da ne morem odgovoriti k a k o r b i h o t e l, zato je bolje, ako ne odgovorim, živimo v času obče nezadovoljnosti.

Ne mislim ni od daleč, kar sluti tovariš y, da bi se ne smeli tovariši obračati na svojega zastopnika, ne, ravno nasprotno sem često po- udarjal pri raznih učiteljskih sestankih, a reči- treba, da nam še precej manjka do one odkrite zaupnosti. V vsaki sporni zadevi, ki je v in- teresu posameznikov, seveda toliko bolj, ako gre za vse učiteljstvo, je d o l ž n o s t, da se oklenemo in ramo ob ramo bojujemo. Zato odobrujem izvajanja tovariša y, ki pripo- roča to, po čemer tudi jaz težim, sicer ni mogoče vršiti naloge, ki jo učiteljstvo poveri zastopniku.

Vprašanje petletnin je za nas vitalnega pomena. Te so nam izpremenjene v 7letnine in 8letnine. Glede te krivice se je oglašil mnogi tovariš, pa le posamezno, žalujoč, da mu je usoda to novo gorje naklonila, do skupnega nastopa pa ni prišlo. Posameznik ne uživa nikdar onega ugleda, in zaradi tega so uspehi minimalni in največkrat ničevi.

V 6. odstavku svojega dopisa piše to- variš y: „... saj učiteljski zastopniki niso vse- gamogočni, in izid glasovanja v okr. šolskih svetih še ne zavisi od načina njih prizadevanja in glasovanja“. Tu tiči zajec, tovariš y! Naj se o tem na primernem mestu razpravlja in složno sklene, da bo di član okr. šolskega sveta le oni, ki je šoli vsestransko naklonjen.

Končno še pripominjam tov. y, da je odbor našega uč. društva že sklenil sestaviti spomenico glede draginske doklade, ki bo pred- ložena dne 5. oktobra t. l. na zborovanju učiteljskega društva v pretrës. Upam, da bo to zborovanje polnoštevilno obiskano.

Josip Štrekelj.

Iz naše organizacije.

Goriško.

Odbor učiteljskega društva sežan- skega šolskega okraja je imel v četrtek, 7. t. m., odborovo sejo v Sežani.

Po kratkem, a zanimivem uvodnem go- voru zač. predsednika konstituirali smo so- glasno odbor tako-le:

1. Josip Ravbar, predsednik;
2. Josip Štrekelj, podpredsednik;
3. Franjo Vendramin, tajnik;
4. Angela Orel, tajnikova namestnica;
5. Anton Mervič, blagajnik;
6. Alojzij Hrešak, pevovodja;
7. Fani Živec, odbornica.

Nato se je vnela jako živahna debata o prihodnjem delovanju društva. Vsi prisotni so pokazali najboljšo voljo, da store vbodoče vse mogoče, da se društveno delovanje in zani- manje v njem oživi, kolikor se da.

Stavili so se medtem razni predlogi in nasveti, ki so bili vsi sprejeti soglasno. Le-teh pa ne navajam tukaj, ker veljajo večina teh le odbornikom, drugi pa pridejo pri prihodnjem zborovanju itak na dnevni red.

Prihodnjič zborujemo v Nabrežini dne 5. oktobra točno ob pol 11. uri predpoldne. Na tem zborovanju bo referiral tov. Anton Mervič.

Pri določitvi dnevnega reda se je izra- zila želja, da bi se stavili predlogi in na prvo mesto, zakaj če so na zadnjem mestu dnev- nega reda, se zborovalci že naveličajo poslušati, oziroma se nekateri do takrat že odstranijo iz sobe. Tega predloga se pa ni sprejelo, ker upamo, da bo imel vsak zborovalec že toliko potrpljenja in olike, da bo vztrajal do zadnjega pri zborovanju ter da ne zapusti sobane pred svršetkom brez posebnega vzroka, zakaj točke dnevnega reda so vse enake važne.

Dasi se vrši zborovanje ob periferiji okraja se vendar ne moremo mnogobrojne ude- ležbe od strani udov in tovarišev iz sosesčine. Kdor ima kaj smisla za naše organizacije in le količjak dobre volje, temu ni gotovo noben kraj predaleč, ker le, kdor noče, ta išče iz- govorov.

Obrambni vestnik.

* Slovensko-hrvaški klub in istrski državni poslanci. V 36. štev. našega lista smo priobčili nekoliko komentarja k zaup- nici predlagani po tovarišu Jerebu v Do- linskem občinskem zboru. Da bo vsak lahko presojal naš komentar in zaupnico, smo jo ponatisnili, kakor jo je priobčila „Edinost“ 26. avgusta t. l. To je razkazilo nekega do- pisnika, ki nas v svojem dopisu, priobčenem v „Edinosti“ 15. septembra, psuje z iz- stradanim psom, ki se je oprijel in oglo- dal mastno kost, padlo slučajno z mize. Vidi se, da se je dopisnik že jako približal kranjskim kleri- kalcem, ki nas primerjajo z izstradanim psom za plotom. Pozna se mu, da je po- doben oni živali, ki ima štiri roke, ker dru- gače bi ne poznal takih neotesanosti. Da bi podprl svojo trditev o izstradanem psu, je priobčil popravek, a ne naših izvajanj, pač pa popravek zaupnice. Da bodo bralci lahko sami presojali, priobčimo tudi ta popravek, ki se glasi: „Občinski zastop Doline, zbran v seji 3. avgusta 1911, odobruje vse postop- panje naših poslancev Mandića, Spinčića in Laginje od otvoritve državnega zbora dotedaj (in ne ob otvoritvi) ter jim izreka neomejeno zaupanje, zavračajoč z vsi od- ločnostjo razne neutemeljene in neosnovane napade.“ Koliko so izgubila naša izvajanja na veljavi zaradi tega popravka, prosimo, naj presodijo bralci sami, a nadejamo se, da bo vsak spoznal, da ne izgube nič; zakaj enaki neutemeljeni in ne- osnovani napadi so bili povod, da je politiško društvo „Edinost“ svetovalo Ry- bafu in Gregorinu, naj izstopita iz Sušter- šičevega kluba, kar sta tudi onadva upo- števala. Ostala so tudi neresnična utemelje- vanja in potem nam ni treba, da še dalje izglabljam o tem besede. Radi priznamo dopisniku „Edinosti“, da je slovenska poli- tika grdo zavožena, a kdo jo je zavezil? G. dopisnik, odgovorite: kdo je vzrok, da so vsa višja uradniška mesta na Kranjskem zasedena po tujcih; kdo je vzrok, da je postal mestni zastop v Ljubljani dvojezičen in kdo je vzrok, da je kranjsko ljudsko šol- stvo tako, da se norčujeta iz njega tržaška lista „Piccolo“ in „Indipendente“? Se bi lahko navedli kopico takih vprašanj, a od- govorite ali dajte si odgovoriti odkritosrčno na ta, pa boste zaznali, da je temu vzrok Sušteršič in njegovi privrženci. Če vam ni dosti, prosimo, poiščite 67. štev. „Edinosti“, ki je izšla 8. marca t. l. in prečitajte na prvi strani spis pod nadpisom „Slovenčevi napadi na dr. Kramarja“ in nadejamo se, da se tudi vi prepričate, da porivajo slo- venski politiški voz pod cesto Sušteršič in njegovi privrženci. In kaj mislite, da ga li bodo rešili istrski državni poslanci, ako bodo pomagali še dalje nas odtujevati od drugih Slovanov in če bodo pomagali za- tirati naše ljudsko šolstvo? Ste li pozabili, da je pisal Dr. M. v „Edinosti“ 8. sep- tembra t. l., da je kranjsko šolstvo zadeva cele Slovenije?

Politiški pregled.

* Poslanska zbornica je sklicana na dan 5. oktobra. Tako so določili v seji načelni- kov klubov 15. t. m. V seji se je poudarjalo vsestransko velikansko draginjo, proti kateri treba najti sredstva, da se jo odpravi. Poudar- jali so tudi razburjenost med prebivalstvom,

Gautsch je imel obširen govor, v katerem je poudarjal, da stoji vlada na stališču, da treba v tuzemstvu proizvajati toliko mesa, kolikor ga potrebujemo; noče pa odvisnosti od ameri- škikh trustov.

* Madjarizacija v Slavoniji. Ma- djarsko šolo v Osijeku obiskuje 710 otrok, v Zemunu 600, v Daruvaru in drugod po 200 do 250 otrok. Vseh otrok v madjarskih šolah na Hrvaškem je nad 10.000, število pa leto za leto grozno narašča.

* Nov vodopravni zakon. Po nalogu poljedeljskega ministrstva je bil dostavljen te dni predsednikom deželnih odborov na- črt novega vodopravnega zakona s pripombo, da naj predlože ta načrt kakor vladno pred- logo deželnim zborom v ustavno rešitev. Zakon obsega 120 paragrafov, ki so razde- ljeni v sedem oddelkov: o pravni lastnosti vode, odvrčanju in gojitvi vodá, o razgla- sitvi in prisilnih pravicah, o vodnih zadr- ugov, o oblastvih in prestopku, o prestopkih in kaznih.

* Oženjeni in neoženjeni uradniki na Francoskem. Francoski senat je izdelal načrt zakona, ki meri na radikalno prepre- čenje samstva, da bi se prebivalstvo kolikor mogoče pomnožilo. V prvi vrsti se peča z državnimi uradniki. Sprejemati in imeti v službi hoče samo oženjene uradnike. Kdor vstopi neoženjen v službo, se mora obve- zati, da se poroči. Kdor ima več otrok, bo hitreje avanziral! Taki dobijo tudi večje pod- pore in več pokojnine.

Štajerske vesti.

—š— Na dež. učiteljski konferenci v Gradcu je nadučil v Petrovčah, tovariš E. Slanc. govoril o reformi uradnih učitelj- skih konferenc. V izbrani in krepki besedi je neustrašeno razkrival velike napake seda- njih uradnih konferenc, ki so tisto svojo veljavo in tisti pomen, katerega so nekaj imele, že davno izgubile. Nekaterim Maierjev- cem pa seveda ta tako izvrstna, resnična in časa primerna izvajanja niso ugajala ter torej tudi govornika niso hoteli poslušati, temveč so se kar odstranili. Vsi drugi na- vzoči pa so ga z napeto pozornostjo poslu- šali, in ko je končal, ploskanje in odobra- vanje kar ni hotelo prenehati. V podrobnosti tega tako znamenitega govora se danes ne bomo spuščali, pač pa se trdno nadejamo, da tov. Slanc ustreže splošni želji učiteljstva ter svoj govor dobesedno objavi. Mi pa mu danes na velikem uspehu, ki ga je s svojim govorom dosegel v imenu vseh poštenih in odkritih tovarišev prav iz srca čestitamo. Čast, komur čast!

—š— Maierjevci. S Štajerskega nam pišejo: „Slov. Narod“ je v svojih dopisih s Štajerskega že večkrat poudarjal, kako od leta do leta vedno bolj raste pomanjkanje moških učiteljskih oseb. Že sedaj se pogosto- krat prigodi, da se za razpisano učiteljsko mesto prav nihče ne oglasi. Tudi slučaj, da so na večrazrednicah poleg šol. voditelja nastavljeni same učiteljice, niso več redki. Vzroki tega pomanjkanja učiteljev, ki postaja vedno bolj občutno, so različni. Učiteljski stan je že sam na sebi jako težaven in trudapoln, ni se torej prav nič čuditi, ako si nadarjeni mladenčji iščejo in izberejo kako drugo boljše in ugodnejšo službo. K temu pride še pol. strankarstvo, ki najhuje in naj- brezobzirneje napada in grdi ravno ljudsko- šolsko učiteljstvo. Tako uživa učitelj ob bornih svojih gmotnih razmerah za svoje odgovorno in trudapolno delo največjo ne- hvaležnost. V novejšem času pa so krdele učiteljskih nasprotnikov in sovražnikov še pomnožili takozvani Maierjevci tako na Kranjskem kakor tudi pri nas na Štajerskem. Kakor na Kranjskem tako sučejo ti odurni ljudje tudi pri nas svoj meč nad učiteljstvom ter hočejo sebi neljube osebe in njihove rodovine kar ugonobiti. Slučaj, ko se je hotelo nekemu jako uglednemu velezaslu- žnemu in obče spoštovanemu nadučilju neke v narodnem oziru jako izpostavljene večrazrednice odvzeti šol. voditeljstvo, je tukaj še vsakemu v spominu. Le dež. šol. svetu gre zahvala, da se to nasilstvo ni posrečilo. Disciplinarne preiskave se pa ob strahovladah teh Maierjevcev tako množijo kakor gobe ob dežju, in če bo to še nekaj časa trpelo, tedaj bodo šole, na katerih bi se ne pletla kaka ostudna preiskava, že prave izjeme. Ako se le malo zameriš tem ljudem, takoj si v preiskavi, in ako zato ni pravega vzroka, se pa hitro kaj izmisli in iztuhta. In na podlagi takih neresničnih ovadb se začne potem proti dotičniku naj- ostudnejša gonja. Razni ukori teh prikritih Maierjevcev pa seveda kakor vrabci v zraku kar frče na vse strani. Tudi na uradnih konferencah se odlični tovariši, ako imajo svoje prepričanje dostikrat napadajo in za- smejujejo. Da ob takih tožnih razmerah vedno bolj gine veselje med moško mla- dino do učiteljskega stanu, je pač lahko umevno. Kdo bo dandanes tudi še nago- varjal mladeniča ali celo sina, da bi se po- svetil temu stanu, v katerem ga čakajo poleg ogromnega dela le še premnoge težave, hude in grenke bridkosti in poleg vsega tega pa še preganjanje odkritih in prikritih Maierjevcev. — Kako malo ima pa

dandanes ljudstvo še veselja žrtvovati svoje sinove nehvaležnemu učiteljskemu stanu, to pa priča sledeči resnični dogodek. Ko je neki učitelj prigovarjal kmetu, da bi dal svojega nadarjenega sina v višje šole, mu je ta odgo- voril, da je sedaj predrag, da bi se izučil v duhovnika in da bi bili zaradi tega drugi otroci preveč oškodovani. Učitelj pa reče na to, da naj da sina v učiteljske, kar bo mnogo manj veljalo. Kmet pa na to resno in odločno odgovori: „Učitelj pa moj sin nikdar ne bo, zakaj to je tisti stan, ki ga vsi obrekujejo in preganjajo. Mnogo rajši imam, da postane kmet kakor sem jaz. Sicer moram težko delati in se mnogo truditi za vsakdanji kruh, pa na svojem posestvu sem prost in svoboden in mi nima nihče kaj zapovedovati. Vas učitelj pa hoče vse zasluž- niti“. — Učitelj nekoliko ostrmi, potem pa reče s tihozamolklim glasom: „Tvoje pre- resnične besede so me prepričale, da bo tvoj sin bolj srečen, ako postane kmet, kakor pa če bi bil kdaj učitelj!“

Goriške vesti.

—g— Za učitelja-voditelja na slo- venski šoli na Blanci je imenovan tovariš N. Žnidarčič, doslej učitelj v Zaloščah v dornberški občini. — Za vrtnarico je ime- novana gdč. Klunova, doslej vrtnarica v otroškem vrtcu „Š. D.“ pod Kostanjevico.

—g— C. kr. gimnazija v Gorici. Na gimnaziji je letos šest prvih razredov: dva slovenska, dva laška in dva — nemška. En nemški razred so napolnili Lah, zlasti uradniki. Slovenskih učencev je seveda tudi dosti v nemškem razredu! Gimnazija ima letos okoli 1000 učencev. To je dijakov za tri zavode. Samo v prvih šestih razredih je najbrže več učencev kot na celi nemški ko- čevski gimnaziji na Kranjskem.

—g— Pomanjkanje šolskih prostov v Gorici. Gimnazijsko poslopje je polno, pa ima razrede še v najetih sobah drugje; letos je učencev toliko, da niso vedeli kam z njimi. Zaradi tega je prišlo do premešče- nja šest razredov ženske vadnice, ki so pre- nešeni v „Nóvi Dom“ na Senenskem trgu, da je tako na ženskem izobraževališču pro- stora za nekaj gimnazijskih razredov. — Laški študentje v Gorici so bili vsi iz sebe, ker pridejo tako tudi laške deklice vadniških šol pod slovensko streho „Novega Doma“. Imeli so shod, na katerem so protestirali proti temu premeščenju — pozabili pa so povedati, kam drugam naj jih denejo! — Sole na Senenskem trgu pa so precej od rok. Deklice severnega dela mesta bodo morale napraviti vsak dan celo potovanje! — Šolska oblast mora vzeti resno vpoštev vprašanje šolskih poslopij v Gorici ter mora tudi pričeti z delom, da dobimo toli po- trebna, pa primerna šolska poslopja.

Tržaške vesti.

—t— Poroka. Dne 16. t. m. se je po- ročil Karel Mahkota, c. kr. učitelj na C. M. šoli in vodja podruž. „Glas. Matic“, z gospico Angelo Miklavčičevo, učiteljico v Kamniku. Obilo sreče!

—t— Slikarska in kiparska šola v Trstu. Začetek zimskega kurza se kmalu začne. Poučevalo se bo podnevi in zvečer. Ve- černi pouk bo posebej pripraven za one, ki so tekom dneva zaposleni. Za dame posebna šola. Prospekt in vpis pri „Slovanski Čitalnici“ v Narodnem domu.

—t— Iz šolske službe. C. kr. me- ščanski učitelj Ivan Vrščaj je prideljen kakor voditelj deški ljudski šoli družbe sv. Cirila in Metoda pri sv. Jakobu v Trstu. Na- mesto njega je na državno nemško ljudsko šolo v ulici Fontana premeščen c. kr. učitelj Karel Mahkota.

Splošni vestnik.

— 24. september za slovensko di- jaštvo. Ljubljana bo stala v nedeljo, dne 24. septembra t. l., v znamenju akademskega dijaštva. Ta dan se namreč vrši ob vsakem vremenu velik „cvetični dan“ v korist dijaškega podpornega društva „Radogoj“. Razen tega pa priredita akad. fer. društvo „Sava“ in „Prosveta“ istega dne dopoldne velik javen shod za slovensko univerzo in dijaško podporno vprašanje. Na shodu go- vorita poleg drugih državni poslanec dr. V. Ravnihar in priv. docent praške češke uni- verze dr. M. Rostohar. Zvečer 24. septembra bo pa v ljubljanskem „Narodnem domu“ v restavraciji sestanek in v mali dvorani ples na čast narodnim damam, ki sodelujejo pri cvetičnem dnevu in prid podpisanim dru- štvom za slovenske visokošolce na Dunaju, Gradcu in Pragi.

— Italijansko vseučilišče. Vseučilišč- niki italijanske narodnosti so imeli v Leviku skupščino, pri kateri je bila nasvetovana nova taktika, da bi namreč vsi Italijani boj- kotirali avstrijska vseučilišča in se vpisali na kraljeva italijanska, češ, ako ne bo no- benega italijanskega dijaka na avstrijskih univerzah, potem bo vlada primorana otvo- riti italijansko univerzo. — Ta nasvet je bil sprejet z ogromno večino glasov. — Vendar